

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

КУНДИС РУСЛАН ЮРІЙОВИЧ

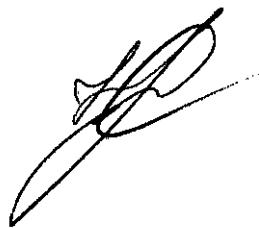
УДК 780.647.2.03(477.83-25)«19/20»(043.5)

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЬВІВСЬКОЇ БАЯННОЇ ШКОЛИ
В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНО-
ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

17.00.03 – музичне мистецтво

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Суми – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
ДУШНИЙ Андрій Іванович,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка,
доцент кафедри народних музичних
інструментів та вокалу.

Офіційні опоненти: доктор мистецтвознавства, професор,
Народний артист України
ЄРГІЄВ Іван Дмитрович,
Одеська національна музична академія
імені А. В. Нежданової,
завідувач кафедри народних інструментів.

кандидат мистецтвознавства, доцент
КАРАСЬ Сергій Олексійович,
Львівська національна музична академія
імені М. В. Лисенка,
доцент кафедри народних інструментів.

Захист відбудеться 18 червня 2019 року об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.053.04 у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87, ауд. 214.

З дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.

Автореферат розіслано 17 травня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. А. Устименко-Косоріч

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність вибору теми дослідження. Процес академізації баянного мистецтва в Україні, розпочатий під впливом соціокультурних трансформацій у 1920-х роках, до кінця ХХ століття набув статусу самобутнього музичного явища. Започатковане у київській школі народних інструментів, баянне виконавство еволюціонувало в окремі самостійні регіональні школи, діяльність яких багаторазово підтверджена успіхами їх представників на конкурсах всеукраїнського та міжнародного рівнів, фестивалієм рухом та відповідною науковою базою. Одним із важливих питань сьогодення є кадрове забезпечення в означеній галузі, підготовка висококваліфікованих фахівців виконавсько-педагогічного профілю, які здатні продовжувати та збагачувати досвід баяністів-фундаторів в різних регіонах країни та світу.

Вагомую складовою української академічної школи народно-інструментального мистецтва став львівський осередок баянного виконавства, засновниками якого стали Е. Мантулев, М. Оберюхтін, А. Онуфрієнко та ін. Названі музичні діячі стали розробниками фахових положень, які слугували підґрунтям у процесі розбудови багаторівневої системи навчання гри на баяні у музичних закладах освіти. Під їх керівництвом було утворено баянну школу виконавського та композиторського мистецтва, підготовлено багатьох лауреатів міжнародних, всеукраїнських та республіканських конкурсів, громадських діячів та керівників мистецьких закладів і колективів - баянних ансамблів / оркестрів (А. Батршин, В. Балик, А. Береза, В. Власов, І. Влах, В. Голубничий, Б. Гуран, Є. Дацина, М. Дмитришин, С. Димченко, С. Карась, Я. Ковальчук, М. Корчинський, Д. Кужелев, Ю. Медведик, А. Нікіфорук, О. Олексюк, П. Рачинський, М. Римаренко, О. Сахаров, В. Стецун, С. Стегней, В. Хороший, А. Яцків, В. Янчак та ін.).

У регіоні функціонує значна кількість мистецьких та музично-педагогічних закладів освіти, діяльність яких забезпечують найкращі фахівці - випускники баянної школи Львівщині (Л. Дацина, А. Душний, В. Гамар, І. Говдиш, М. Головач, В. Іванець, І. Іваночко, А. Коритовський, О. Личенко, С. Максимов, Я. Олексів, М. Паньків, В. Паціорківський, Н. Сорока, Н. Федина, Ю. Чумак та ін.). Багато з них працюють на творчій ниві, викладають у початкових музичних закладах, засновують та керують творчими колективами, концертують та створюють неперевершені зразки баянної музики (І. Іваночко, Р. Ілик, Ю. Ісевич, Р. Кіца, Г. Книш, І. Куртий, А. Марценюк, І. Онисів, М. Ольховський, О. Скалюк, Р. Стахнів, В. Шлюбик ін.). Представники львівської школи гідно її презентують у різних куточках України, Хорватії, Словаччини як викладачі та творчі діячі баянного мистецтва (Л. Богославець, В. Балик, І. Влах, М. Верес, П. Кравчук, О. Кравчук, Ю. Максим, Б. Парумба, О. Поліщук, В. Стегней, С. Стегней, Л. Хороша, В. Хороший, О. Шамігов та ін.). Високі показники професіоналізму львівської баянної школи на численних виконавських конкурсах створили підґрунтя для відкриття у 2002 році спеціалізації «Баян-акордеон» в межах асистентури-стажування у Львівській національній музичній академії імені М. В. Лисенка, діяльність якої спрямована

на підвищення виконавського рівня баяністів та поширення інструментальних традицій Західноукраїнського регіону в Польщі, Італії та США. На зламі XX – XXI століть львівська баянна школа стала одним із провідних осередків баянного мистецтва України. В першому десятилітті XXI століття львівські баяністи (А. Душний, С. Карась, Б. Пиц) презентували творчий проект «Львівська баянна школа» (з 2005р.), який став генератором баянного руху України.

Стрімкий розвиток баянного мистецтва в Україні є предметом вивчення багатьох дослідників. Ретроспективний аналіз становлення баянної школи здійснено в розвідках А. Басурманова, М. Імханицького, Є. Іванова, І. Лисенка, А. Семешка, Л. Черкаського та ін.; мистецтвознавчий доробок в галузі баянного мистецтва представлено працями Г. Голяки, І. Єргієва, Я. Олексіва, А. Сташевського, А. Черноіваненко, А. Шамігова та ін.; виконавський аспект висвітлено в роботах Р. Безуглої, В. Власова, С. Карася, Л. Понікарової та ін.; історико-педагогічний досвід і положення вивчали Л. Бендерський, І. Гордельянов, М. Давидов, А. Душний, В. Заєць, О. Устименко-Косоріч та ін.

Аналіз спеціальної літератури й дисертаційних робіт, в яких висвітлено актуальні питання історії і теорії українського баянного мистецтва, надає підстави констатувати, що цілісного мистецтвознавчого дослідження, присвяченого тенденціям розвитку львівської баянної школи не було здійснено. Недостатність теоретичних розробок з означеної проблематики й зумовила вибір теми дисертації «Діяльність львівської баянної школи в контексті українського народно-інструментального мистецтва».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри народних музичних інструментів та вокалу в межах комплексної теми «Музична педагогіка в контексті розвитку інструментального та вокального мистецтва України» та узгоджено з тематичним планом наукових досліджень Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка на 2010 – 2015 роки. Тему дисертації затверджено вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 12 від 17 грудня 2009 р.); подано у новій редакції (протокол № 4 від 19 квітня 2012 р.).

Мета дослідження – визначити історичні, виконавсько-педагогічні та мистецько-творчі тенденції розвитку львівської баянної школи як самобутнього регіонального феномену академічного народно-інструментального мистецтва України.

Відповідно до мети сформульовано такі **завдання**:

1. Визначити типологію ознак львівської баянної школи як самостійної регіональної школи.
2. Розглянути творчі досягнення та встановити роль провідних представників у процесі становлення львівської баянної школи.
3. Висвітлити концертний та дидактичний доробок львівських композиторів для баяну як результат розвитку баянної школи Львівщини.

4. Простежити й охарактеризувати концертно-гастрольну та конкурсну діяльність львівських баяністів, як рушія розвитку баянного мистецтва регіону.

5. Узагальнити здобутки та визначити роль львівської баянної школи в контексті розвитку сучасного українського музичного мистецтва.

Об'єкт дослідження – українське академічне народно-інструментальне мистецтво у історичному контексті.

Предметом дослідження – виконавська, педагогічна та мистецько-творча діяльність львівської баянної школи в українському музичному просторі.

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові положення про діалектичний взаємозв'язок, взаємообумовленість явищ і процесів; системно-структурний принцип пізнання творчо-педагогічних процесів, який передбачає цілісність розгляду предмета, виявлення специфіки взаємодії його складових частин, прогнозування подальшого розвитку; а також принципи наступності, інтеграції, зв'язку теорії з практикою та ін.

Теоретичну основу дослідження становлять праці теоретичного та історичного музикознавства, пов'язані з композиторською та виконавською практикою, а також дослідження українських музикознавців, присвячені питанням розвитку баянного мистецтва, зокрема львівської баянної школи в контексті вивчення методичних, історичних, виконавських аспектів означеного феномену, серед них:

1. загальнонаукові дослідження, в яких розглянуто поняття мистецької школи, її національний, педагогічний, виконавський, регіональний типи (О. Алексєєв, Н. Гуральник, Ж. Дедусенко, Д. Кужелев, В. Сумарокова, Н. Терентьєва, О. Устименко-Косоріч, В. Чабан, В. Чинаєв та ін.);

2. з історії української школи народно-інструментального мистецтва (Л. Бендерський, М. Давидов, В. Заєць, Є. Іванов, А. Семешко, А. Сташевський та ін.);

3. історико-музикознавчі та довідниково-енциклопедичні видання з розвитку баянного мистецтва в Україні (А. Басурманов, А. Душний, М. Імханицький, І. Лисенко, Б. Пиц та ін.) та матеріали конференцій: «Львівська баянна школа та її видатні представники»; «Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини»; «Творчість композиторів України для народних інструментів»; «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть»;

4. мистецтвознавчі дослідження, в яких проаналізовано діяльність представників осередку баянного мистецтва Львівщини (А. Батршин, В. Балик, В. Власов, В. Голубничий, А. Душний, С. Карась, Д. Кужелев, Е. Мантулев, М. Оберюхтін, А. Онуфрієнко, Я. Олексів, А. Славич, І. Фрайт, М. Черепанин, Ю. Чумак, А. Шамігов, В. Шафета та ін.);

5. музикознавчі праці, присвячені вивченню композиторського доробку представників львівської баянної школи (Ю. Акимов, В. Балик, М. Булда, Г. Голяка, М. Давидов, А. Душний, М. Імханицький, Д. Кужелев, І. Куртий, Я. Олексів, Б. Пиц, А. Сташевський, А. Черноіваненко, Ю. Чумак, А. Шамігов, В. Шафета та ін.).

Методи дослідження. Для реалізації мети й розв'язання поставлених завдань у дисертаційному дослідженні використано комплекс взаємоузгоджених методів: *аналітичний* – для вивчення наукових джерел, концертно-гастрольної, конкурсної та композиторської творчості; *історичний* – для обґрунтування особливостей розвитку баянного мистецтва в регіоні, фахової освіти, традицій виконавства та формування засад баянної творчості львівської школи в контексті мистецько-культурного життя України; *структурно-системний* – для систематизації типології ознак львівської баянної школи; *компаративного аналізу* – для визначення її ролі у розвитку сучасного українського музичного мистецтва; інші загальнонаукові (узагальнення, синтез, дедукція, індукція тощо) та спеціальні методи, зокрема *музично-теоретичний* – для аналізу мистецького доробку львівських баяністів та композиторів.

Джерельну базу дослідження становлять мистецтвознавчі та методичні праці, нотні видання дидактичних та концертних творів для баяна та баянних ансамблів, матеріали конференцій, буклети та афіші конкурсів / фестивалів, відгуки в пресі, відео- та аудіо записи.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі *вперше*: систематизовано типологію ознак львівської баянної школи як автономної регіональної школи; розглянуто творчі досягнення та встановлено роль провідних баяністів у процесі становлення львівської баянної школи (на прикладі творчої діяльності М. Оберюхтіна, А. Онуфрієнка, Е. Мантулева); висвітлено концертний та дидактичний доробок львівських композиторів для баяну як результат розвитку школи, у рамках якого здійснено аналіз концертного сольного, ансамблевого та оркестрового баянного репертуару; простежено й охарактеризовано концертно-гастрольну та конкурсну діяльність львівських баяністів; узагальнено добутки та визначено роль львівської баянної школи в контексті розвитку сучасного українського музичного мистецтва.

Уточнено сутність поняття «баянна школа» з визначенням напрямків її діяльності, структури та функцій.

Подальшого розвитку набули наукові положення про специфіку функціонування виконавської баянної школи за національним, регіональним, та авторським критеріями.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що узагальнені наукові положення щодо сутності ключових понять дослідження, типологія ознак баянної школи можуть слугувати основою для подальших наукових розвідок з теорії та практики баянного мистецтва в Україні. Теоретичні положення дисертації та фактичний матеріал може бути використаний у процесі науково-дослідницької діяльності магістрантів, аспірантів, докторантів і викладачів, для проведення майстер-класів, спрямованих на підвищення рівня виконавської майстерності баяністів. Результати і матеріали дослідження можуть бути використані у процесі фахової підготовки виконавців за спеціальністю «Музичне мистецтво», а також у курсах з історії музики, історії виконавського мистецтва, аналізу музичних творів тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, 2010–2015 рр.) і були презентовані на наукових конференціях, у т.ч. *міжнародних*: «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть» (Дрогобич, 2009, 2011); «Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції» (Суми, 2010); «Стратегія розвитку художньої освіти та естетичного виховання молоді в Україні у ХХІ столітті» (Луганськ, 2011); та *всеукраїнських*: «Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах» (Луганськ, 2009); «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ – ХХІ століть» (Дрогобич, 2010, 2012); «Українське музикознавство в контексті Болонського процесу» (Львів, 2010); «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» (Дрогобич, 2010–2012); «Проблеми удосконалення професійної підготовки фахівців мистецьких дисциплін» (Суми, 2011); «Творчість композиторів України для народних інструментів» (Дрогобич, 2012); «Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес» (Луганськ, 2012); *всеукраїнському науково-практичному семінарі* «Історія, теорія та практика музично-естетичного виховання» (Дрогобич, 2011).

Публікації. Отримані наукові результати дисертації відображено в 14 публікаціях автора, з них 4 статті у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 1 – у науковому зарубіжному виданні, 8 праць апробаційного характеру.

Структура дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (326 найменування, з яких нотографії – 105) та додатків. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 265 сторінок, основний зміст викладено на 166 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет; описано методи наукового дослідження; розкрито методологічну і теоретичну основу дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; відображено апробацію і впровадження результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертаційної роботи.

У **першому розділі** «Теоретичне обґрунтування поняття „баянна школа”: ієрархія та взаємозв'язки» виявлено ступінь наукової розробленості проблеми, визначено поняттєвий апарат дослідження, запропоновано типологію ознак регіональної виконавської школи. Складається із трьох підрозділів.

На основі аналітичного методу визначено уніфікації та ієрархічну систему наукового (категоріального, термінологічного, типологічного та ін.) апарату, його змістове наповнення, ознаки, структуру, функції, які істотно відрізняються

у працях різних дослідників. Поняттєвий апарат складає основу базової концепції дослідження, необхідної для визначення позицій, особливостей, параметрів, показників, векторів діяльності та ліній спадкоємності регіональної школи та окремих авторських шкіл як її складових.

У роботі зазначено, що структуризація школи за етнічно-територіальним принципом відбувається відповідно до національного, регіонального (периферійного, локального), авторського / індивідуального, виконавського, композиторського рівнів. До критеріїв діяльності регіональної інструментальної школи віднесено кількість її освітніх та мистецьких напрацювань, автономність специфіки, спрямованість до формування власних традицій, комплексність реалізації виконавських, педагогічних та наукових напрямків діяльності, кількість, вагомість, стабільність здобутків та результативність, перспективність подальшого розвитку. З'ясовано, що локальні / регіональні школи реалізуються через спадкоємність кількох поколінь послідовників авторської індивідуальної виконавської школи провідного діяча, діяльність яких спрямована на кореляцію виконавської та педагогічної напрямків діяльності, а саме: напрацювання, що сформовані на підставі власної виконавської практики із високими мистецькими здобутками, які засвоюються і примножуються послідовниками (яким різною мірою притаманний універсалізм самовияву), а згодом осмислюються та узагальнюються у методичних працях, репертуарних збірниках, музично-критичних та публіцистичних нарисах, закладають підґрунтя для розвитку та виникнення нових форм концертного та педагогічного практикуму.

На основі структурно-системного методу узагальнено наукові підходи щодо визначення поняття школа: культурологічний аспект розкрито в працях дослідників (Л. Баренбойм, Г. Коган, Т. Рощина, В. Сраджев, Н. Терентьєва), як роду культурної традиції (Є. Абрамян, А. Антонов, Ю. Левада), як особливого типу комунікації, що здійснюється в синкрезисі двоєдиного процесу творення і навчання творчій діяльності (Є. Бойко, В. Гасілов, Д. Зербіно, Б. Кедров, Г. Лайтко, Л. Салямон, Б. Фролов, Г. Штейнер, М. Ярошевський).

В мистецтвознавчих дослідженнях виконавська баянна школа розглядається як складова національного академічного народно-інструментального мистецтва (М. Давидов, Є. Іванов, А. Сташевський, А. Семешко та ін.), специфічна інструментальна школа (Б. Чабан, Д. Кужелев, В. Сумарокова та ін.), що вивчається з позицій еволюції потенціалу виразності, виконавської культури і жанрової системи баянного мистецтва за показником артистичної культури музиканта-виконавця. До вивчення специфіки діяльності індивідуальних авторських шкіл зверталися вітчизняні учені Ж. Дедусенко, Л. Садова, І. Копоть, О. Юрченко та ін., які запропонували класифікацію діалогічних принципів взаємодії компонентів сформованої національної або регіональної традиції, яскравих індивідуальних знахідок у педагогічно-інтерпретаторських концепціях, що розкривають спрямування творчої діяльності.

Шляхом компаративного аналізу здійснено класифікацію компонентів, ознак, функцій та результатів діяльності провідних регіональних шкіл України

(Київської, Одеської та Харківської). Характеристика напрямків діяльності і досягнень регіональних виконавських шкіл доповнюється емпіричними дослідженнями (А. Батршина, В. Балака, В. Власова, В. Голубничого, А. Душного, С. Карася, Д. Кужелева, Е. Мантулева, М. Оберюхтіна, А. Онуфрієнка, Я. Олексіва, Б. Пица, Л. Посікіри, М. Римаренка, А. Славича, І. Фрайта, М. Черепанина, Ю. Чумака, А. Шамігова, О. Якубова, В. Янчака та ін.) щодо вивчення окремих аспектів львівської баянної школи як самобутнього мистецького явища зі специфічними настановами, творчими традиціями, засобами реалізації і яскравими здобутками. Таким чином, актуальність обраної теми, зібраний фактологічний матеріал щодо становлення та розвитку львівської баянної школи як регіонального явища, еволюційні процеси та тенденції створили підґрунтя для виходу на наукові узагальнення.

У другому розділі «Соціокультурні чинники інтеграції баянного мистецтва в культурний простір та музичну традицію Галичини» висвітлено педагогіко-виконавський аспект формування та розбудови львівської баянної школи у історичному контексті. Складається із трьох підрозділів.

На основі історичного методу розкрито особливості педагогічних умов формування професіоналізму регіональної баянної традиції з огляду на відсутність як фольклорної, так і академічної гілки баянно-гармошкового виконавства до середини 1940-х років. Зазначено, що сфера побутування баянів у означений період поширилась на академічну практику через мережу навчальних закладів, зберігаючи естрадно-ансамблеве спрямування, що зумовило подальший процес трансформації в колективні форми художньої самодіяльності та народно-інструментального музикування фольклорної традиції. З'ясовано, що академічну баянну практику було започатковано в музичному училищі та Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка (1946) випускником М. Геліса з Київської консерваторії – Г. Казаковим.

Поняття авторської виконавської школи об'єднує загальнонаціональні, історичні, культурні та регіональні традиції з індивідуальним, авторським началом (за С. Гончаренко) та інтерпретується як оригінальна загальнопедагогічна, дидактична, методична чи виховна система, що функціонує під керівництвом автора (авторів) принаймні в одному навчально-виховному закладі шляхом особистої передачі виконавської майстерності (В. Сумарокова, О. Юрченко). Водночас заклад освіти постає як інституціалізована форма школи, яка передбачає накопичення, збереження і трансляцію професіонального, творчого досвіду в умовах спеціалізації видів музичної діяльності, різноманітних міждисциплінарних зв'язків і багатосуб'єктного міжособистісного спілкування, в межах якої реалізуються базисна і дочірня моделі об'єктів наслідування (Ж. Дедусенко). У роботі конкретизовано напрямки діяльності львівського осередку баянного виконавства у період визначення ознак регіональної школи та творчості провідних представників (А. Батршина, В. Власова, В. Голубничого, Е. Мантулева, М. Оберюхтіна, А. Онуфрієнка та ін.).

Стрімкий розвиток львівської школи баянного мистецтва розпочався у 1950 році та пов'язаний із творчою діяльністю М. Оберюхтіна, який заснував

клас баяна та розробив основи фахової підготовки музиканта-виконавця, створив систему методів, спрямованих на розкриття унікальності інтерпретаторського потенціалу. Саме педагогічна та творча діяльність М. Оберюхтіна сприяла підготовці лауреатів та дипломантів виконавських конкурсів національного та міжнародного рівнів, а також педагогів, науковців-теоретиків баянного мистецтва. Зазначено, що в означений період створено умови для кореляції усіх ланок баянної освіти (ЛССМШ-І / ЛДМУ / ЛДК), розпочато роботу над розробкою дидактичного та концертного нотного матеріалів (переважно обробок та перекладень), спрямованого на: формування художнього смаку, образного мислення, виконавського стилю баяністів шляхом опанування найновіших у 1960–1970-ті роки зразків баянної музики (п'єси Вл. Золотарьова, К. Волкова, О. Нагаєва, В. Бонакова, Г. Бреме, В. Трояна); осмислення методичних та виконавських (технічних, інтерпретаційних) труднощів; формування педагогічних позицій авторської школи, спрямованих на підтримку власних творчих пошуків її послідовників, розвитку їх музичної ерудиції, інтелекту та самовдосконалення. Учні львівського майстра стали носіями набутого педагогічного досвіду, розкриваючи особисті професійні можливості в педагогічній, виконавській та композиторській сферах баянного мистецтва (Є. Дацина, Б. Гуран, Я. Ковальчук, Е. Мантулев, П. Рачинський та ін.), науковій та творчо-колективній формах роботи (В. Балик, В. Власов, В. Голубничий, Д. Кужелєв, А. Онуфрієнко та ін.).

Сьогодні львівська баянна школа має всі необхідні фахові та організаційні компоненти регіональної інструментальної школи. Діяльність численних визначних представників львівської баянної школи переконливо засвідчує неповторність, оригінальність і прогресивність реалізації особистості в контексті традицій та перспектив її розвитку шляхом збагачення потенціалу виконавської майстерності.

Яскравим представником авторської школи є А. Онуфрієнко, діяльність якого спрямована на педагогічну, виконавську, організаційну, адміністративну, наукову та композиторську сфери. Здобутий педагогічний досвід підготовки баяністів під час навчання у М. Оберюхтіна у його власній практиці набув самобутнього характеру. Успішність впровадження оригінальних педагогічних принципів А. Онуфрієнко у процес підготовки баяністів засвідчує значна кількість підготовлених ним лауреатів, та їх педагогічна та наукова активність в Україні та за її межами (Г. Форназора, Ж. Фучила – Нью Джерсі, США; І. Влах – Банська Бистриця, Словаччина; С. Карась – м. Київ; М. Дмитришин – м. Тернопіль; В. Рябінін, А. Береза – м. Вінниця; В. Жевченко, А. Тимочко – м. Рівне; С. Максимов, В. Гамар – м. Дрогобич та ін.). Під керівництвом А. Онуфрієнка творчі колективи та виконавці-солісти активно впроваджують до концертних програм його твори. Коло наукових інтересів майстра складають історичні аспекти розвитку баянного виконавства на Україні, зокрема, у Львові, конструктивне вдосконалення інструменту, аспекти репертуарного забезпечення, аналітичні нариси про баянну творчість провідних композиторів-баяністів, поліфонічні композиції та перекладна фортепіанна література. Суттєві

у баянному виконавстві проблеми звуковидобування і міховедення, А. Онуфрієнко намагається вирішувати шляхом створення дидактично-репертуарної та навчально-методичної бази. Для розширення та урізноманітнення концертного та педагогічного репертуару митець активно займається укладанням збірок баянних творів.

Традиції баянної освіти та виконавства, започатковані у львівській школі, продовжують розвиватись в закладах освіти м. Дрогобича, діяльність яких спрямована на підготовку викладачів за фахом, виконавців, а також розвитку ансамблевої та оркестрової практики (серед них «Прикарпатське тріо баяністів», 1965–1984), творчість яких спрямована на популяризацію педагогічного репертуару для музичних училищ, «Прикарпатський дует баяністів», створений у 1982 році заслуженим працівником культури України В. Чумаком та С. Максимовим, Оркестр української класичної та фольклорної музики та ін.

З'ясовано, що основу кафедри народних інструментів та вокалу Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка складає об'єднання викладачів народних інструментів, створене у перші роки існування музично-педагогічного факультету під керівництвом випускника Львівської консерваторії, корифея баянного мистецтва м. Дрогобича, професора Е. Мантулева (1965 – 2004). З 2004 року – по теперішній час об'єднання очолює кандидат педагогічних наук, доцент – І. Фрайт. Творча діяльність провідного педагога баяну в мистецьких освітніх закладах м. Дрогобича Е. Мантулева (клас баяна М. Оберюхтіна) засвідчує функціонування авторської школи баянного виконавства та педагогіки. Серед його вихованців лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів (Г. Андрушко, В. Бондаренко, Є. Коломієць О. П'ятчук, О. Тудуй, В. Шафета), заслужені працівники культури України (С. Дацюк, П. Гушоватий, І. Мамайчук та ін.). Е. Мантулев – був творчим наставником кількох поколінь педагогів, які поширили його педагогічну концепцію на всіх ланках музичної освіти (професори – Є. Диченко, О. Музальов, доценти – Є. Марченко, С. Процик, С. Торічна).

Так, яскравим представником баянної школи Західноукраїнського регіону, викладачем спеціального баянного класу є А. Душний, діяльність якого спрямована на примноження творчих досягнень М. Оберюхтіна та А. Онуфрієнка. А. Душний – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти, заслужений діяч естрадного мистецтва України, голова ради молодих вчених музично-педагогічного факультету. Ініціативний музикант-баяніст, педагог та науковець є також автором творчого проекту та співзасновником науково-мистецьких проектів «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва» (з 2005 р.) та «Молода генерація львівської баянної школи» (з 2008 р.). А. Душний є ініціатором та організатором численних науково-практичних конференцій та конкурсів виконавців на народних інструментах різних рівнів.

Отже, показником функціонування львівської регіональної баянної школи є тяжіння до передачі авторських концепцій, які визначено у трьох аспектах: наявність спадкоємності педагогічних та виконавських принципів педагогів-наставників; кореляція освітніх ланок підготовки баяністів (школа / училище / ЗВО); розвиток установчих засад баянної школи (діяльність учнів послідовників у містах і селах регіону, їх концертування та викладання поза регіоном на теренах України та за кордоном).

Висвітлено динаміку професійного зростання учнів класів провідних викладачів львівської баянної школи шляхом вивчення показників їх успішності на конкурсних змаганнях різного рівня, репертуарних тенденцій, конкурсної та гастрольної географії, як у сольному виконавстві, так і у складі баянних ансамблів та оркестрів. До форм участі у перебігу конкурсних змагань залучено таких її представників, як В. Балака, В. Голубничого, А. Душного, С. Карася, С. Максимова, А. Онуфрієнка, Я. Олексіва, Ю. Чумака (у складі членів журі виконавських міжнародних і республіканських конкурсів, а також проведення відбіркових прослуховувань до масштабних творчих змагань національного та міжнародного рівнів).

У роботі з'ясовано, що першими ініціаторами конкурсів у номінації «баян-акордеон» виступила педагогічна еліта м. Дрогобич. На базі методичного об'єднання народних інструментів ДДПУ імені І. Франка у 1966 – 2006 роках проводився регіональний конкурс студентів-виконавців на народних інструментах «Прикарпатські музики» (засновник та організатор Е. Мантулев). У 1989 році відбувся зональний конкурс учнів-баяністів музичних училищ західного регіону УРСР. Подальший розвиток конкурсної сфери регіону пов'язаний із започаткуванням «Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах імені Анатолія Онуфрієнка», міжнародних конкурсів баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile» (м. Дрогобич) та «Акорди Львова» (м. Львів), всеукраїнського дитячого конкурсу баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» (м. Дрогобич).

Зазначено, що концертно-гастрольна діяльність представників львівської баянної школи також представлена сольними та ансамблевими формами, в межах яких вони постають активними учасниками концертно-виконавських процесів, популяризаторами українського академічного та модерного баянного репертуару, зокрема, оригінальних композицій митців-баяністів регіону. Значна кількість представників львівської баянної школи увійшли до філармонійних об'єднань як солісти, серед них: О. Сафонов – соліст Пензенської філармонії, Я. Келлерман – соліст Чернівецької філармонії, В. Стецун – соліст Ялтинської філармонії, Б. Савицький – соліст Москонцерту, В. Балак – соліст Астраханської філармонії, В. Ружецький – соліст Житомирської філармонії, О. Депо – соліст Рівненської філармонії.

Водночас констатована реалізація форм ансамблевого музикування за участю львівських баяністів та їх керівництво ансамблями та оркестрами народних інструментів, серед них: В. Андропов, А. Батршин, О. Личенко, Е. Мантулев, А. Онуфрієнко, М. Римаренко, П. Рачинський, С. Стегней та ін.

Шляхом музично-теоретичного аналізу встановлено провідні напрямки роботи над навчально-репертуарним та методичним забезпеченням. Зазначено, що найсуттєвішими формами є: репертуарні збірки для баяну (автори - А. Душний, С. Карась, С. Максимов, Е. Мантулев, Є. Марченко, Я. Олексів, Б. Пиц, І. Фрайт, В. Чумак, Ю. Чумак та ін.), що спрямовані на подолання виконавських труднощів; перекладення зразків класичної та сучасної музики для баяна-акордеона соло, однорідних та мішаних ансамблів, оркестрів народних інструментів, оркестрування музики композиторів регіону, створення оригінальних баянних композицій тощо. Значний внесок у розвиток музики для баяну зроблено діячами, які мають як виконавську, так і композиторську освіту (А. Батршин, В. Балик, В. Власов, В. Коваль, О. Колосовська, М. Корчинський, Е. Мантулев, А. Нікіфорук, Я. Олексів, А. Онуфрієнко, Ю. Пукшин, В. Шлюбик та ін.). Творчість цих мистців поєднує глибинне розуміння художньо-технічних можливостей інструменту в контексті опанування музичною стилістикою, формами та жанровою специфікою музики для баяну.

У третьому розділі **«Львівська баянна школа в культурно-мистецькому житті України й зарубіжжя на сучасному етапі»** визначено статус львівської школи баянного виконавства та педагогіки за результатами багатовекторної діяльності провідних педагогів за фахом у сферах творчої, педагогічної, адміністративної, виконавської та організаційної видах роботи. Складається із чотирьох підрозділів.

Висвітлено концертну та конкурсну діяльність баяністів на сучасному етапі за критеріями її результативності. До показників успішності віднесено кількісний та якісний фактори почесних та конкурсних звань виконавців, системність проведення концертно-гастрольної діяльності в Україні та за кордоном, організація конкурсних змагань на базі освітніх та культурних закладів Львівщини, участь баяністів у складі журі творчих змагань різних рівнів, науковий доробок учених львівської баянної школи та їх внесок у розвиток музичної теорії і практики.

Розкрито педагогічний контекст розвитку львівської баянної школи в аспекті євроінтеграційних процесів у процесі аналізу фахової діяльності її представників у освітніх закладах інших країн з урахуванням їх видів роботи (видавнича справа, виконавська та концертна практика, організація різних творчих заходів за участю баяністів, науково-дослідна робота, композиторська творчість тощо).

Схарактеризовано дві генеральні лінії виконавського та педагогічного досвіду львівських баяністів: у основі першої – музикознавча та науково-методична діяльність львівських педагогів-баяністів, проблематику досліджень виконавців-практиків (В. Балика, А. Душного, С. Карася, Д. Кужелева, М. Оберюхтіна, О. Олексюк, Я. Олексіва та ін.), які на підставі власного інтерпретаторського, педагогічного та організаційно-адміністративного досвіду, здійснили особистий внесок у розробку навчального забезпечення, монографічних праць, методичних розробок до дидактичних збірок, а згодом

логічно продовжили наукові розвідки з проблем розвитку баянного мистецтва під час написання посібників, підручників, дисертаційних робіт.

Обґрунтовано роль проведення науково-практичних конференцій Львівщини в контексті взаємозбагачення науковими здобутками та практичним досвідом баяністів у формах співпраці національного та міжнародного значення (майстер-класи, презентації нотних, наукових, та методичних видань, аудіо-записів, авторські концертні програми, виступи лауреатів виконавських конкурсів тощо). Серед найбільш масштабних та значущих наукових заходів є міжнародні конференції: «Львівська баянна школа та її видатні представники», «Творчість композиторів України для народних інструментів», «Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини», які проводяться в різних містах західноукраїнського регіону (м. Дрогобич, м. Львів, м. Старий Самбір).

Доведено, що конференції постають дієвою формою обміну виконавським та педагогічним досвідом серед діячів різних регіонів України та світу, залучення мистецької спільноти до наукових заходів з метою обговорення та удосконалення теорії та практики баянного мистецтва, окреслення перспективних шляхів та мистецьких проєктів всеукраїнського та міжнародного масштабу, а також популяризації львівської баянної школи в Україні та за її межами.

Таким чином, у дисертації створено теоретичне обґрунтування та запропоновано нове розв'язання проблеми дослідження розвитку українського академічного народно-інструментального мистецтва на прикладі львівської баянної школи середини ХХ – початку ХХІ століття. Проведене дослідження й виконання поставлених завдань надали підстави зробити **такі висновки**.

1. Визначено типологію ознак львівської баянної школи як автономної регіональної школи, яку створено шляхом адаптації до унікальних регіональних умов мистецько-педагогічних засад М. Геліса, привнесених у музичну традицію Західноукраїнського регіону його учнями. З'ясовано, що суттєву роль у становленні львівської школи баянного мистецтва відіграли авторські школи (М. Оберюхтіна, А. Онуфрієнка, Е. Мантулева), які стимулювали наступність означеного явища у їх послідовників. Доведено, що специфіка регіональної школи, як проміжної між авторською та національною, вирізняється її функцією та показником активності в контексті розвитку локальних мистецьких процесів, формування і збагачення національних музичних традицій шляхом удосконалення виконавської та педагогічної діяльності.

Визначено комплекс ознак регіональної школи, серед них: наявність певних принципів підготовки фахівців, насамперед в процесі роботи над програмою в цілому та специфічними закономірностями інтерпретації окремих композицій у передконцертний період; відпрацювання провідних засад репертуарної політики (орієнтація на академічний перекладний репертуар з особливою увагою до барокової літератури, засвоєння масиву новітньої оригінальної європейської та національної баянної літератури, послідовна робота над збагаченням концертного та дидактичного репертуару шляхом

перекладень та створення оригінальної музики професійними баяністами-педагогами-композиторами); наукове осмислення традиційного блоку виконавських та педагогічних завдань виховання баяніста (звукоутворення, міховедення, застосування п'ятипальцевої аплікатури, інтерпретація класичного фортепіанного та органного репертуару, аналіз баянних композиторських напрацювань та інтерпретаційних принципів виконавців регіону, краєзнавчі, історичні та виконавські народно-інструментальні аспекти тощо).

Виявлено ознаки львівської баянної школи як регіонального мистецького явища, а саме: кількісний та якісний рівень освітніх та мистецьких напрацювань локального спрямування; спадкоємність традицій; наявність мережі осередків баянного академічного мистецтва та яскравих індивідуально-авторських шкіл зі спадкоємністю досвіду провідних фундаторів; комплексність реалізації; кількість, вагомість, стабільність здобутків та результативність на регіональному, національному та міжнародному рівнях; перспективність подальшого розвитку.

2. Визначено творчі досягнення та роль львівських баяністів в процесі становлення регіональної баянної школи. З'ясовано, що провідні баяністи розробили методичну базу фахової підготовки, що представлена дидактичними матеріалами, посібниками з навчального репертуару, підручниками, методичними рекомендаціями та науковим доробком у галузі баянного виконавства, які становлять джерельний ресурс у межах регіону з подальшим виходом на національний та міжнародний рівні. Обґрунтовано теоретичну та методичну вартість наукових та методичних видань львівських авторів, які пройшли апробацію та експериментальну перевірку в закладах освіти різних рівнів України та за її межами. Теоретичні та методичні матеріали, спрямовані на подолання виконавських труднощів, містять необхідні педагогічні рекомендації для підвищення виконавської майстерності баяністів.

Зазначено, що з метою популяризації баянного мистецтва на всеукраїнському та міжнародному рівнях, підвищення його статусу в галузі академічного інструменталізму, впровадження баянної музики регіонального походження у концертний репертуар провідних баяністів представники львівської баянної школи системно приймають участь у радіо- та телевізійних мистецьких програмах, оприлюднюють проведення концертних заходів у ЗМІ, проводять авторські вечори, концерти-презентації, майстер-класи тощо.

Доведено, що вагомий внесок у розвиток львівської баянної школи зроблено випускниками баянних класів мистецьких освітніх закладів Західноукраїнського регіону. Вони є незмінними учасниками виконавських колективів та викладачами за фахом у різних містах України (м. Рівне, м. Кам'янець-Подільський, м. Київ, м. Одеса, м. Вінниця, м. Луцьк, м. Тернопіль, м. Житомир, м. Чернігів), а також за її межами (Азербайджан, Німеччина, Хорватія, Угорщина, Словаччина, США) та примножують здобутки львівської баянної школи як солісти концертних організацій, виконавських колективів та організатори мистецьких заходів.

3. Проаналізовано концертний та дидактичний доробок львівських композиторів для баяну, в якому представлено перекладення світової та вітчизняної класики (М. Лисенка, Д. Січинського, а також авторські), обробки, варіації, фантазії на теми українських народних пісень для баяну соло, однорідних та мішаних ансамблів, оркестрів народних інструментів, а також акомпанементи до народних та естрадних пісень, романсів та оперних номерів. В сучасному баянному мистецтві Львівщини значне місце належить оркеструванню творів естрадного спрямування. Зазначені твори львівських баяністів увійшли до численних навчальних репертуарних збірок, концертно-конкурсних програм українських та іноземних виконавців, які стають предметом вивчення сучасних інтерпретаторів та науковців.

4. Простежено й охарактеризовано концертно-гастрольний та конкурсний рух львівських баяністів. З'ясовано, що діяльність львівської баянної школи спрямована на результативність підготовки виконавців-інтерпретаторів, які ведуть успішну концертно-гастрольну діяльність як у межах регіону, країни, так і на міжнародних теренах, керівників виконавських колективів, а також організаторів мистецьких проєктів. Під впливом активної концертної діяльності львівських баяністів суттєво змінились та удосконалились дидактичні підходи до підготовки баяністів з урахуванням національних чинників виховання творчої особистості шляхом якісної багатоступеневої фахової освіти, а також кореляції освітніх ланок баянного навчання (школа, музичне училище, ЗВО).

Доведено, що львівська баянна школа підготувала плеяду професійних музикантів, які здобули високі почесні звання лауреатів та дипломантів виконавських конкурсів різних рівнів, стали постійними учасниками однорідних баянних ансамблів та оркестрів народних інструментів, серед них: представники баянного класу М. Оберюхтіна (1960 – 1970-ті роки), А. Онуфрієнка (1980-ті роки), Є. Дацини, Д. Кужелева, Е. Мантулева (1990-ті – початок 2000-х років), А. Душного, С. Карася, Я. Ковальчука (сучасний період), ансамблеві колективи за участю та під керівництвом Е. Мантулева, С. Максимова, П. Рачинського, В. Чумака.

5. Узагальнено здобутки та визначено роль львівської баянної школи в контексті розвитку сучасного українського музичного мистецтва. Зазначено, що львівська баянна школа є самобутнім регіональним явищем академічного народно-інструментального мистецтва. Специфіка її регіонального функціонування обумовлена значним внеском фундаторів та представників Західноукраїнського регіону у розвиток мистецького, виконавського, композиторського, наукового та педагогічного галузей в Україні та світі. За кількісними показниками почесних звань, що отримані львівськими баяністами протягом зазначеного періоду, масштабністю концертно-гастрольного руху в Україні та за її межами, організацією конкурсних змагань на базі закладів освіти і мистецтв Львівщини, постійною участю її представників у журі конкурсів різних рівнів, наявністю значного пласта наукових досліджень, присвячених проблемам фахової підготовки та баянного виконавства, львівську баянну школу визначено як провідну самобутню виконавсько-педагогічну систему

регіонального рівню з унікальними здобутками та традиціями у галузі народно-інструментального мистецтва та фахового навчання.

В межах львівської баянної школи сформовано власну організаційно-освітню систему підготовки баяністів шляхом розбудови багаторівневої мережі баянних класів в музичних закладах освіти різних рівнів. Визнання на світовій мистецькій арені, значний попит на спеціалізовані нотні та наукові видання львівських авторів та їх аудіо- та відеозаписи підтверджують високий соціальний і фаховий статус львівської баянної школи.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вивчення львівської баянної школи в контексті розвитку українського академічного народно-інструментального мистецтва. Перспективним є подальша розробка концептуальних, змістових, організаційних та процесуальних основ формування виконавської майстерності баяністів з урахуванням ментальних та полікультурних умов означеного процесу.

Основні наукові результати дисертаційного дослідження висвітлено в таких працях автора:

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Кундис Р. (2010). До питання співвідношення авторської та регіональної баянних шкіл. *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Вип. 5. 197–205.

2. Кундис Р. (2011). Навчальні виконавські колективи Львівщини як чинник баянного виконавського професіоналізму. *Науковий вісник НМАУ імені П.І. Чайковського: музичне виконавство і педагогіка: історія, теорія, інтерпретаційні аспекти композиторської творчості*. Вип. 96. 264–272.

3. Кундис Р. (2011). Представники Львівської баянної школи в контексті національного та міжнародного виконавства та педагогіки. *Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Вип. 8. 58–68.

4. Кундис Р. (2011). До питання Львівської школи баянно-акордеонного мистецтва з позицій типологічних ознак регіональної виконавської школи. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. У 2-х т. Вип. 17. Т. 1. 220–225.

Статті у наукових зарубіжних виданнях

5. Кундыс Р. (2017). Львовская баянная школа в контексте национального академического народно-инструментального искусства. *Годишњак Учительског факултета у Врању / главни и одговорни уредник проф., др. Сунчица Денић. Година пета. Врање: Штампa «Аурора», 2017. 151–160.*

Статті в інших наукових виданнях

6. Кундис Р. (2009). Науково-практичні конференції Львівщини та їх суть у взаємному обміні досвідом. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть*. Дрогобич, 76–80.

7. Кундис Р. (2010). Львівська школа баянної гри з позицій типологічних ознак регіональної виконавської школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. № 7 (9)*. Суми, 283–290.

8. Кундис Р. (2010). Сучасний етап Львівської баянної школи в українському музикознавстві. *Історія, теорія та практика музично-естетичного виховання*. Дрогобич, 238–241.

9. Кундис Р. (2010). Дефініція Львівської баянної школи в контексті регіонального та національного значення. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть*. Дрогобич, 56–60.

10. Кундис Р. (2010). Кадрове забезпечення мистецьких навчальних закладів області випускниками Львівської баянної школи на сучасному етапі. *Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах. Вип. 4*. Луганськ, 85–90.

11. Кундис Р. (2010). Львівська школа баянної гри з позицій типологічних ознак регіональної виконавської школи. *Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: теоретичні та методичні засади розвитку*. Суми, 96–97.

12. Кундис Р. (2011). Львівська школа баянного виконавства і педагогіки у контексті євроінтеграційних процесів. IV-а всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та IV-а міжнародна «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть». Дрогобич, 51–53.

13. Кундис Р. (2011). Творчість композиторів-баяністів як чинник пропаганди Львівської школи. *Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 2*. Дрогобич, 43–46.

14. Кундис Р. (2012). Теоретичний аспект баянно-акордеонного мистецтва Львівщини з позицій типологічних ознак регіональної виконавської школи. *Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 1*. Дрогобич, 397–405.

АНОТАЦІЇ

Кундис Р. Ю. «Діяльність львівської баянної школи в контексті українського народно-інструментального мистецтва». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 17.00.03 – музичне мистецтво. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми, 2019.

Дисертація є комплексним цілісним дослідженням у галузі історії і теорії академічного народно-інструментального виконавства та специфіки формування виконавської майстерності баяністів у мистецьких закладах освіти Львівщини.

У роботі систематизовано типологію ознак львівської баянної школи як автономної регіональної школи; визначено творчі досягнення та роль баяністів у процесі її становлення на прикладі діяльності М. Оберюхтіна, А. Онуфрієнка, Е. Мантулева; проаналізовано творчий та дидактичний доробок львівських композиторів для баяну, здійснено аналіз концертно-сольного, ансамблевого та оркестрового баянного репертуару; розкрито концертно-гастрольний та конкурсний рух львівських баяністів шляхом визначення показників їх успішності; обґрунтовано роль львівської баянної школи в контексті розвитку сучасного українського музичного мистецтва. Уточнено сутність поняття «баянна школа» з визначенням форм її діяльності, структури та функцій. Подальшого розвитку набули наукові положення про специфіку функціонування виконавської баянної школи за національним, регіональним, та авторським критеріями.

Доведено, що унікальність львівської баянної школи полягає в стрімкому розвитку виконавської, педагогічної, композиторської, наукової та різних колективних напрямків діяльності, що зумовлено активною творчою позицією її представників.

Ключові слова: львівська баянна школа, академічне народно-інструментальне мистецтво, конкурсно-концертна діяльність, авторська школа, виконавство, педагогічна практика, баянна композиторська творчість.

Кундыс Р. Ю. «Деятельность львовской баянной школы в контексте украинского народно-инструментального искусства». – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата искусствоведения по специальности 17.00.03 – музыкальное искусство. – Сумской государственной педагогический университет имени А. С. Макаренка, Сумы, 2019.

Диссертация является комплексным целостным исследованием в области истории и теории академического народно-инструментального исполнительства и специфики формирования исполнительского мастерства баянистов в художественных учебных заведениях Львова.

В работе систематизирована типология признаков львовской баянной школы как автономной региональной школы; определены творческие достижения и роль баянистов в процессе ее становления на примере М. Оберюхтина, А. Онуфриенко, Е. Мантулева; проанализированы творческие и дидактические материалы львовских композиторов для баяна, осуществлен анализ концертного сольного, ансамблевого и оркестрового баянного репертуара; раскрыто концертно-гастрольное и конкурсное движение львовских баянистов путем определения показателей их успешности; выявлена роль львовской баянной школы в контексте развития современного украинского музыкального искусства. Уточнено сущность понятия «баянные школы» с определением форм ее деятельности, структуры и функций. Дальнейшее развитие получили научные положения о специфике

функционирования исполнительской баянной школы по этнически-территориальным критериям.

Доказано, что уникальность львовской баянной школы состоит в стремительном развитии исполнительской, педагогической, композиторской, научной и различных коллективных направлений деятельности, которое определяется активной творческой позицией ее представителей.

Ключевые слова: львовская баянная школа, академическое народно-инструментальное искусство, концертно-конкурсная деятельность, авторская школа, исполнительство, педагогическая практика, баянное композиторское творчество.

Kundys R. Activity in Lviv the accordion school in the context of Ukrainian folk instrumental art». – The manuscript.

Thesis for Candidate of Arts degree in specialty 17.00.03 – Music Art. – Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Sumy, 2019.

The thesis examined the specificity of regional schools as intermediate between the author and national, which is a function of its activity as an indicator of local art processes, the formation and enrichment of national traditions in the example of the Lviv School of bayan-accordion performance and pedagogy. The study made the selection and classification principles of pedagogy individual copyright schools, features and principles of interpretation of performance, art and crafts value of original music and transcriptions for accordion and ensemble, and the level of methodological developments, potential and methods of scientific and practical understanding of the creative activity of representatives of the Lviv school the accordion in the context of Ukrainian academic art.

Lviv bayan school distinguishes numerous, widely represented geographically, and by large-scale significance of gains in performance competitions of the highest levels its representatives appear as participants, winners, member and chairman of the jury, but also as initiators of competitive-festival of stocks and international art projects during the which is promoting methodical and pedagogical principles interpretations trends and creative works of representatives of the school.

Activities of the many attractions art of bayan-akordeon of the region clearly shows uniqueness, originality and progressiveness of the individual in the context of traditions and their continuity and perspective in the areas of areas of work to realize the potential performance skills, which has received international recognition, contribution to the development of advanced scientific and methodological developments, popularity of repertuar educational and concert of original and translated works bayan, the continuity of traditions in the author's school of its natives as at home and abroad.

Key words: Lviv bayan school, academic folk instrumental art, concert and competitive activity, author's school, performance, teaching practice, bayan composer creativity.

Підписано до друку 16.05.2019. Формат 60x90/16. Гарн. News Times.
Друк ризогр. Папір офсет. Умовн. Друк. Арк.. 0,9.
Тираж 100 прим.

Надруковано в редакційно-видавничому відділі
СумДПУ імені А. С. Макаренка

40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.